

Regeringskansliet
Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se
a.iu@regeringskansliet.se

Yttrande över slutbetänkandet Styrkraft för lyckad integration (SOU 2024:41)

Er beteckning: A2024/00878

Sammanfattning och övergripande synpunkter

Länsstyrelsen Västernorrland välkomnar utredningens förslag om styrning och uppföljning av måluppfyllelse på integrationsområdet, men har ett antal synpunkter.

Det är positivt att länsstyrelsernas integrationsuppdrag ges en bredare inriktning. Det skapar möjligheter att utforma samhällets insatser efter regionala och individuella förutsättningar och behov. Formuleringen i länsstyrelseinstruktionen kan dock behöva justeras. För att mer effektivt kunna verka för jämlikhet i levnadsvillkor och utfall mellan inrikes och utrikes födda vore det även önskvärt att målgruppen för vissa statsbidrag som Länsstyrelsen får fördela motsvarar den som det breddade uppdraget föreslår.

I det föreslagna styr- och uppföljningssystemet läggs relativt stort fokus på den enskilda individens ansvar. Länsstyrelsen framhåller därför betydelsen av att, som utredningen bedömer, även kvaliteten på samhällets insatser fångas upp och mäts.

Därutöver understryker Länsstyrelsen behovet av att såväl samordning, analys, uppföljning och utvärdering inom samtliga huvudområden genomsyras av ett barnrätts-, jämställdhets- och funktionsrättsperspektiv samt att arbetet med jämlikhetsdata planeras, genomförs och förmedlas i nära dialog med, och med hänsyn till, de grupper som berörs. Därtill behöver kommuners och civilsamhällesaktörers kunskap om målgruppens behov och förutsättningar tillvaratas.

Länsstyrelsen instämmer i utredningens analys och bedömningar om ersättningar till nyanlända i etableringsprogrammet.

Avsnitt 4 Förslag för en stärkt styrning

Avsnitt 4.2 En tydligare myndighetsstyrning

Länsstyrelsen tillstyrker förslagen om att ett integrationsperspektiv ska integreras i vissa myndigheters ordinarie verksamheter men menar att formuleringen ”integrationen av utrikes födda” kan förtydligas.

Utredningen beskriver graden av integration som skillnader i utfall och levnadsvillkor mellan inrikes och utrikes födda samt barn med utländsk bakgrund. Myndigheternas uppdragsbeskrivning bör spegla detta, så att fokus ligger på att verka för jämlikhet i levnadsvillkor och utfall mellan inrikes och utrikes födda.

Avsnitt 4.3 Sektorsansvar införs för vissa myndigheter

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att ett sektorsansvar inom integrationspolitikens fem huvudområden införs för vissa myndigheter.

Länsstyrelsen vill här framhålla vikten av att barnrätts-, jämställdhets- och funktionsrättsperspektiv genomsyrar samordning, analys, uppföljning och utvärdering inom samtliga huvudområden.

Utredningen hänvisar till att sektorsansvariga myndigheter i första hand bör lyfta in integrationsperspektivet i sina befintliga samverkansstrukturer. Länsstyrelsen menar att det är avgörande att samverkan omfattar kommuner, utifrån deras centrala roll när det gäller insatser för integration. Det är även av stor vikt att civilsamhällets kunskaper och erfarenheter inhämtas och tillvaratas på lämpligt sätt.

Avsnitt 4.4 Ett nationellt integrationsråd inrättas

Länsstyrelsen välkomnar utredningens förslag om att ett nationellt integrationsråd med sektorsövergripande ansvar inrättas.

Utöver de aktörer som utredningen föreslår som representanter i rådet, anser Länsstyrelsen att Boverket och Folkhälsomyndigheten kan vara relevanta aktörer. De bör finnas representerade i rådet utifrån att hälsa och boende är grundläggande aspekter för en lyckad integration, som påverkar utfallen inom samtliga delområden.

Även Myndigheten för delaktighet och Barnombudsmannen skulle kunna vara relevanta, för att bidra till sektorsövergripande uppföljning och analys av utfall.

Avsnitt 4.5 Breddad samverkan på regional nivå

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att myndigheten ska verka för att det av riksdagen fastställda nationella integrationspolitiska målet uppnås bland annat genom att främja samverkan om insatser för integrationen av utrikes födda mellan kommuner, myndigheter, företag och organisationer.

Att Länsstyrelsens uppdrag breddas innebär i praktiken ökade möjligheter att utforma insatser efter regionala och individuella förutsättningar och behov. I Västernorrland har exempelvis såväl kommuner som aktörer från civilsamhället lyft till Länsstyrelsen att det största utvecklingsbehovet gäller insatser för individer som befunnit sig i landet en längre tid, inte det omedelbara mottagandet av nyanlända. Det behovet skulle kunna mötas med ett breddat uppdrag.

Länsstyrelsen välkomnar därför att myndighetens uppgifter i fråga om integration förtydligas i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion. Att uppgiften läggs under 5 § i förordningen ger förutsättningar att hantera integrationsperspektivet på ett liknande sätt som övriga tvärsektoriella perspektiv som förväntas genomsyra hela verksamheten: med såväl långsiktighet som flexibilitet och lokalanpassning.

Länsstyrelsens erfarenhet är dock att uppdrag med en tydligt formulerad riktning skapar bäst förutsättningar för genomslag i verksamheten. Uppdragets formulering bör därför spegla utredningens beskrivning av graden av integration, så att fokus ligger på att verka för jämlikhet i levnadsvillkor och utfall mellan inrikes och utrikes födda samt barn med utländsk bakgrund.

Länsstyrelsen ser däremot inte anledning att i 5 § lyfta myndighetens samverkande roll eller att Länsstyrelsen ska verka för att det nationella målet ska uppnås, eftersom det redan framgår av 2 §. Specifik samverkan vad gäller gruppen utrikes födda kan istället regleras på likande sätt som i förordningen (2016:1363) om länsstyrelsernas uppdrag avseende insatser för asylsökande och vissa nyanlända invandrare. Denna författning kan för övrigt även behöva anpassas för att spegla förslaget om breddad målgrupp.

Slutligen är det enligt Länsstyrelsen önskvärt att målgruppen för de statsbidrag som myndigheten får fördela enligt förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar justeras så att den överensstämmer med målgruppen för länsstyrelsens föreslagna uppdrag. En sammanslagning av såväl medel som målgrupp och syfte har förordats i Länsstyrelsen Västernorrlands senaste åiterrapportering¹ till Regeringskansliet, med syfte att tillgodose de regionala behoven i större utsträckning och möjliggöra mer träffsäkra insatser för individerna. Med en utökad målgrupp för länsstyrelsens uppdrag förstärks och vidgas behovet av en förändring av ersättningsförordningen.

Avsnitt 4.6 En nationell strategi behövs för överblick och sammanhang

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att en nationell, sektorsövergripande strategi skulle bidra till att konkretisera och tydliggöra politikens inriktning. Uppföljningen av strategin kan bidra till nödvändig samordning mellan berörda departement och lägga grunden för en träffsäker styrning och prioritering. I Länsstyrelsens regionala arbete skulle en strategi utgöra en god utgångspunkt för prioriteringar.

Avsnitt 5 Uppföljning av integrationen

Länsstyrelsen välkomnar att de indikatorer som Statistiska centralbyrån (SCB) utvecklar ska kunna redovisas ända ner till kommunal nivå. Det är en förutsättning för ändamålsenlig utformning av och prioriteringar inom det regionala och lokala arbetet.

Att de föreslagna indikatorerna så långt som möjligt ska vara nedbrytbara på bakgrundsvariabler är även det av stor vikt. Utöver de föreslagna bakgrundsvariablerna kan statistik om barn med utländsk bakgrund behöva analyseras utifrån vårdnadshavares födelseregion för större förståelse av eventuella skillnader i utfall.

Det är enligt Länsstyrelsen viktigt att analyserna av utvecklingen inom de respektive delmålen fångar upp och mäter kvaliteten på samhällets insatser. Länsstyrelsen instämmer därför i och understryker utredningens bedömning att de sektorsansvariga

¹ Uppdrag 20 och 21 (Ersättning enligt 37 och 37a §§ enligt förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar) – redovisning från Länsstyrelsen i Västernorrlands län, dnr. 851-814-2023.

myndigheterna i en kompletterande analys använder processindikatorer och strukturindikatorer.

Om SCB får i uppdrag att utveckla och genomföra en Integrationsbarometer är det viktigt att myndigheten samråder med utrikes födda och barn med utländsk bakgrund, så att grupperna själva kommer till tals. Det skulle ligga i linje med Institutet för mänskliga rättigheters uppmaning till att allt arbete med jämlikhetsdata planeras, genomförs och förmedlas i nära dialog med, och med hänsyn till, de grupper som berörs.²

Avsnitt 8 Förändrade ersättningar till nyanlända i etableringsprogrammet

Länsstyrelsen instämmer i utredningens analys och bedömningar om ersättningar. Det är avgörande för såväl enskilda som för kommunerna att deltagare i etableringsprogrammet kan klara sin försörjning utan kompletterande försörjningsstöd, då skulle kommunerna ges bättre förutsättningar att kunna koncentrera sig på de integrationsfrämjande insatser som åligger dem.

Avsnitt 10 Konsekvenser av utredningens förslag och bedömningar

Länsstyrelsen föreslås få ett breddat uppdrag utan utökade ekonomiska ramar. Länsstyrelsen menar att de samlade integrationsuppdrag som myndigheten har och ges behöver åtföljas av medel som möjliggör dess genomförande.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Daniel Gustafsson med integrationsutvecklare Linnéa Lagergren som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Stina Esselström samt integrationsutvecklare Hanna Norberg medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

² Institutet för mänskliga rättigheter, 2024. Årsrapport 2024. Hämtad 2024-10-03: [Årsrapport 2024 \(mrinstitutet.se\)](https://www.mrinstitutet.se)